

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2002/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη συμπληρωματική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων, ασφαλιστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων επενδύσεων χρηματοοικονομικού ομίλου ετερογενών δραστηριοτήτων»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

Με το προς συζήτηση και ψήφιση Νοσχ ενσωματώνεται στο ελληνικό δίκαιο η «Οδηγία 2002/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με τη συμπληρωματική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων, ασφαλιστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων επενδύσεων χρηματοοικονομικού ομίλου ετερογενών δραστηριοτήτων και για την τροποποίηση των οδηγιών του Συμβουλίου 73/239/ΕΟΚ, 79/267/ΕΟΚ, 92/49/ΕΟΚ, 92/96/ΕΟΚ, 93/6/ΕΟΚ και 93/22/ΕΟΚ και των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 98/78/ΕΚ και 2000/12/ΕΚ» (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 035 της 11/02/2003, σελ. 0001-0027), (στο εξής Οδηγία).

Όπως αναφέρεται στο σημείο 2 του προοιμίου, μέχρι την υιοθέτηση της Οδηγίας το 2002, δεν προβλεπόταν, στο κοινοτικό επίπεδο, προληπτική εποπτεία για πιστωτικά ιδρύματα, ασφαλιστικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις επενδύσεων που ανήκουν σε χρηματοοικονομικό όμιλο ετερογενών δραστηριοτήτων. Σημειωτέον, μάλιστα, ότι ορισμένοι από τους ομίλους αυτούς συγκαταλέγονται μεταξύ των μεγαλύτερων χρηματοοικονομικών ομίλων, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στις σχετικές αγορές και παρέχουν υπηρεσίες σε παγκόσμια βάση. Το ενδεχόμενο, οι όμιλοι αυτοί, λόγω του μεγέθους τους, να αποσταθεροποιήσουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα και να επηρε-

2

άσουν δραστικά τους ιδιώτες καταθέτες, τους κατόχους ασφαλιστικών συμβολαίων και τους επενδυτές, σε περίπτωση που θα αντιμετώπιζαν οικονομικές δυσκολίες, αποτελούσε σοβαρή πρόκληση για την Ε.Ε., η οποία έπρεπε να αντιμετωπισθεί.

Σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτροπής Οικονομικής και Νομισματικής Πολιτικής (της 27ης Φεβρουαρίου 2002, ΡΕ 307.449, Α5-0060/2002) προς την Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την Οδηγία, η Ευρωπαϊκή Ένωση ανταποκρίθηκε στην πρόκληση αυτή εγκρίνοντας το 1999 το Σχέδιο Δράσης για τις Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες. Η Οδηγία 2002/87 χαρακτηρίστηκε ως σημαντική συνιστώσα του Σχεδίου, επειδή θεσπίζει συμπληρωματικές απαιτήσεις κεφαλαίου και συμπληρωματική εποπτεία για τους χρηματοοικονομικούς ομίλους ετερογενών δραστηριοτήτων, οι οποίοι περιλαμβάνουν ασφαλιστικές εταιρείες, τράπεζες και επιχειρήσεις επενδύσεων. Βάση της Οδηγίας αποτέλεσε η σύσταση του Μεικτού Φόρουμ του G10 για τους εν λόγω ομίλους, οι δε γενικές αρχές που τη διέπουν έχουν συμφωνηθεί σε διεθνές επίπεδο.

Ειδικότερα, με την Οδηγία: α. θεσπίζεται ειδική εποπτική νομοθεσία, δεδομένου ότι ορισμένοι όμιλοι χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων δεν καλύπτονταν από τους υπάρχοντες τομεακούς κανόνες, β. προβλέπονται απαιτήσεις επάρκειας κεφαλαίων για τους χρηματοοικονομικούς ομίλους ετερογενών δραστηριοτήτων, χωρίς «πολλαπλό υπολογισμό» του απαιτούμενου κεφαλαίου, γ. βελτιώνεται η εποπτεία όσον αφορά τη συγκέντρωση κινδύνων και τις συναλλαγές στο εσωτερικό του ομίλου, και δ. εντατικοποιείται η συνεργασία και ο συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων εποπτικών αρχών σε διατομεακό και διασυνοριακό επίπεδο.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι, κατά την ενσωμάτωση της Οδηγίας στην ελληνική έννομη τάξη, επιλέχθηκε ο όρος «όμιλος ετερογενών χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων» (στο εξής Ο.Ε.Χ.Δ.) αντί του όρου «χρηματοοικονομικός όμιλος ετερογενών δραστηριοτήτων», ο οποίος αποτελεί μετάφραση του αγγλικού όρου “financial conglomerate” και περιλαμβάνεται στην επίσημη μετάφραση της Οδηγίας στα ελληνικά. Ο πρώτος όρος επιλέχθηκε ως περισσότερο δόκιμος επειδή, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του Νοσχ (σημείο 1, δεύτερη παράγραφος), θεωρήθηκε ότι η έμφαση στην Οδηγία δίδεται στο «ετερογενές» των δραστηριοτήτων του ομίλου μέσα στον χρηματοοικονομικό τομέα, και όχι στον αμιγή χαρακτήρα του ως χρηματοοικονομικού.

II. Παρατηρήσεις επί των επιμέρους άρθρων του Νσχ

1. Επί του άρθρου 2 παρ. 5

Κατά την παράθεση των στοιχείων δημοσίευσης της Οδηγίας 85/611/ΕΟΚ, προφανώς εκ παραδρομής, αναφέρεται ως ημερομηνία δημοσίευσης του σχετικού φύλλου της Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων η 31.12.1975, αντί της ορθής 31.12.1985.

2. Επί του άρθρου 2 παρ. 16 και 17

Στις διατάξεις αυτές ορίζονται οι έννοιες «Αρμόδιες Αρχές» (παρ. 16), «Σχετικές Αρμόδιες Αρχές» (παρ. 17) και «Άλλες Αρμόδιες Αρχές» (παρ. 17 στοιχ. γ'). Εν προκειμένω, πρέπει να παρατηρηθούν τα εξής:

Αφενός, θα ήταν σκόπιμο, αντί του όρου «Άλλες Αρμόδιες Αρχές», να ακολουθηθεί η διατύπωση της Οδηγίας «Άλλες Ενδιαφερόμενες Αρμόδιες Αρχές» (άρθρο 2 παρ. 17 περίπτ. γ' της Οδηγίας), ώστε να αποφευχθούν τυχόν παρανοήσεις, δεδομένου ότι ο όρος αυτός συναντάται συχνά μέσα στο κείμενο του Νσχ, άλλοτε με την πρώτη μορφή (λ.χ. στη διάταξη του άρθρου 12 παρ. 1 στοιχ. α', όπου μάλιστα το πρώτο γράμμα της λέξης «άλλες» είναι πεζό) και άλλοτε με τη δεύτερη (λ.χ. στη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχ. β').

Αφετέρου, δεδομένου ότι οι περισσότερες εκ των λοιπών οριζόμενων στο άρθρο 2 του Νσχ εννοιών παρατίθενται με το πρώτο γράμμα τους κεφαλαίο και με τη μορφή αυτή απαντώνται και στα λοιπά άρθρα του Νσχ, αλλά και προκειμένου να αποφευχθεί σύγχυση με άλλες σχετικές έννοιες, θα μπορούσε, και στις ανωτέρω οριζόμενες έννοιες των «Αρμοδίων», «Σχετικών Αρμοδίων» και «Άλλων Ενδιαφερομένων Αρμοδίων Αρχών», να τεθεί το πρώτο γράμμα όλων των λέξεων που τις αποτελούν κεφαλαίο και με τη μορφή αυτή να απαντώνται και στα επόμενα άρθρα του Νσχ.

Τρίτο σημείο που χρήζει διευκρίνισης σχετικά με τις ανωτέρω έννοιες είναι το εξής: Στη διάταξη της παρ. 3 εδάφιο τελευταίο του άρθρου 3 του Νσχ γίνεται αναφορά σε «άλλες εμπλεκόμενες Αρμόδιες Αρχές». Επίσης, ενδεικτικώς, στη διάταξη της παρ. 2 εδάφιο τελευταίο του άρθρου 6, καθώς και σε εκείνη της παρ. 2 εδάφιο πρώτο του άρθρου 25 του Νσχ γίνεται αναφορά σε «άλλες Σχετικές Αρμόδιες Αρχές». Από τη διατύπωση των διατάξεων αυτών δεν προκύπτει με σαφήνεια αν οι αναφερόμενες σε αυτές αρχές είναι οι «Σχετικές Αρμόδιες Αρχές» ή οι «Άλλες Ενδιαφερόμενες Αρμόδιες Αρχές», διάκριση που έχει σημασία, δεδομένου ότι ο πρώτος όρος είναι ευρύτερος του δεύτερου.

Τέλος, θα μπορούσε να παρατηρηθεί ότι η ρητή απαρίθμηση, έστω ενδεικτικώς, των ελληνικών «Αρμοδίων Αρχών» που σήμερα εποπτεύουν ρυθμι-

ζόμενες επιχειρήσεις (λ.χ. Τράπεζα της Ελλάδος, Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης), θα εξυπηρετούσε τον σκοπό τόσο της πληρέστερης ενσωμάτωσης της Οδηγίας στο ελληνικό δίκαιο όσο και της αποτελεσματικότερης εφαρμογής της.

3. Επί του άρθρου 5 παρ. 4

Στην παράγραφο 4 γίνεται αναφορά σε «συνεταιριστικούς ομίλους». Δεδομένου ότι ούτε στο άρθρο 2, όπου παρατίθενται όλοι οι σχετικοί νομοθετικοί ορισμοί, ούτε στο άρθρο 5 δίνεται ορισμός της ανωτέρω έννοιας, θα ήταν ίσως σκόπιμο, προς αποφυγή ερμηνευτικών αμφισβητήσεων, να περιληφθεί ορισμός της.

4. Επί του άρθρου 6 παρ. 2

Με την παράγραφο 2 του άρθρου αυτού ορίζεται ότι: α) οι ρυθμιζόμενες επιχειρήσεις οφείλουν να διαθέτουν ικανοποιητική πολιτική επάρκειας κεφαλαίων, β) ο Συντονιστής διασφαλίζει ότι ο υπολογισμός των ιδίων κεφαλαίων για σκοπούς επάρκειας κεφαλαίων πραγματοποιείται τουλάχιστον μία φορά ετησίως, και γ) οι ρυθμιζόμενες επιχειρήσεις υποβάλλουν στον Συντονιστή τα αποτελέσματα του ανωτέρω υπολογισμού μαζί τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον υπολογισμό του. Θα ήταν ίσως σκόπιμο να εξειδικευθούν οι ανωτέρω υποχρεώσεις των ρυθμιζόμενων επιχειρήσεων, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τις λεπτομέρειες (χρόνος και τρόπος) υποβολής των σχετικών στοιχείων στον Συντονιστή.

Τα ανωτέρω ισχύουν και για τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου που προβλέπονται στις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 10 του Νσχ. Ειδικώς δε, η ανάγκη προσδιορισμού του χρόνου και του τρόπου υποβολής στοιχείων στον Συντονιστή εντοπίζεται και στις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 2 και 8 παρ. 2 του Νσχ (όπου ορίζεται ότι δύο φορές ετησίως οι σχετικές επιχειρήσεις οφείλουν να αναφέρουν στον Συντονιστή οποιαδήποτε σημαντική συγκέντρωση κινδύνων και όλες τις ουσιώδεις εντός ομίλου συναλλαγές, αντιστοίχως).

5. Επί του άρθρου 6 παρ. 4

Στην παράγραφο 4 γίνεται αναφορά σε «εγγεγραμμένο κεφάλαιο» (subscribed capital, στο αγγλικό κείμενο της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας). Θα ήταν ίσως πιο δόκιμη η χρησιμοποίηση του όρου «ανειλημμένο κεφάλαιο», ο οποίος χρησιμοποιείται και από τον κ.ν.2190/1920 περί ανωνύμων εταιρειών.

Τα ανωτέρω ισχύουν και για την παράγραφο 6 του άρθρου 21 του Νσχ.

6. Επί του άρθρου 15 παρ. 1

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 15 του Νσχ., «Η ανταλλαγή πληροφοριών που είναι χρήσιμες για την άσκηση της συμπληρωματικής εποπτείας, επί επιχειρήσεων που υπάγονται σε συμπληρωματική εποπτεία σε επίπεδο Ο.Ε.Χ.Δ., είτε είναι ρυθμιζόμενες επιχειρήσεις είτε όχι, δεν υπόκεινται σε νομικούς περιορισμούς».

Η διάταξη αυτή αποδίδει τη διάταξη του άρθρου 14 παρ. 1 της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας, σύμφωνα με την οποία, «Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι δεν υπάρχουν νομικά κωλύματα στη νομοθεσία τους που να εμποδίζουν τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής της συμπληρωματικής εποπτείας, είτε είναι ρυθμιζόμενες οντότητες είτε όχι, να ανταλλάσσουν μεταξύ τους τις πληροφορίες που είναι χρήσιμες για την άσκηση της συμπληρωματικής εποπτείας».

Επειδή η διατύπωση της εξεταζόμενης ρύθμισης, σύμφωνα με την οποία η ανταλλαγή των κρίσιμων πληροφοριών «δεν υπόκειται σε νομικούς περιορισμούς», παρίσταται πολύ ευρεία και θα μπορούσε να δημιουργήσει ερμηνευτικά προβλήματα, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να εξειδικευθούν περαιτέρω οι «νομικοί περιορισμοί» οι οποίοι αίρονται εν προκειμένω.

7. Επί του άρθρου 22 παρ. 1

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 22 τροποποιούνται οι νομοθετικοί ορισμοί, που περιλαμβάνονται στο άρθρο 34 παρ. 2 του ν. 2396/1996 και στο πλαίσιο αυτών προστίθεται, μεταξύ άλλων, ο όρος «Μικτή Χρηματοοικονομική Εταιρία Συμμετοχών». Δεδομένου, αφενός, ότι ο όρος αυτός ορίζεται εξαντλητικώς στο άρθρο 2 παρ. 15 του Νσχ, τελών σε συμφωνία προς τα αντιστοίχως οριζόμενα με την Οδηγία, αφετέρου δε, ότι θα ήταν σκόπιμη η ενιαία παραπομπή όλων των νομοθετημάτων και κανονιστικών κειμένων που χρησιμοποιούν τον όρο αυτό στο ίδιο κείμενο (του υπό ψήφιση Νσχ), ώστε να καταλαμβάνονται, χωρίς άλλη διατύπωση, και από κάθε τυχόν μελλοντική τροποποίησή του, θα μπορούσε, ίσως, αντί του δεύτερου εδαφίου «Ως Μ.Χ.Ε.Σ. νοείται ... (έως) ... Δραστηριοτήτων (Ο.Ε.Χ.Δ.)», να προστεθούν, στο τέλος του πρώτου εδαφίου, τα εξής: «και το οποίο δεν είναι Μικτή Χρηματοοικονομική Εταιρία Συμμετοχών, όπως η έννοια αυτή εκάστοτε ορίζεται στη νομοθεσία για τη συμπληρωματική εποπτεία των Ομίλων Ετερογενών Χρηματοοικονομικών Δραστηριοτήτων».

8. Επί του άρθρου 23 παρ. 2

Με την παράγραφο 2 του άρθρου 23 τροποποιούνται οι νομοθετικοί ορισμοί, που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2 σημεία 3 και 4 του π.δ. 267/1995,

και στο πλαίσιο αυτό προστίθεται, μεταξύ άλλων, ο όρος «Μικτή Χρηματοοικονομική Εταιρία Συμμετοχών». Για τους ίδιους λόγους που αναλύονται στην αμέσως ανωτέρω παρατήρηση, θα μπορούσε, ίσως, αντί του δεύτερου εδαφίου, τόσο στο τροποποιούμενο σημείο 3, όσο και στο τροποποιούμενο σημείο 4 του άρθρου 2 του π.δ. 267/1995, «Ως Μ.Χ.Ε.Σ. νοείται ... (έως) ... συνιστά Ο.Ε.Χ.Δ.», να προστεθούν στο τέλος του πρώτου εδαφίου του σημείου 3, τα εξής: « και το οποίο δεν αποτελεί Μικτή Χρηματοοικονομική Εταιρία Συμμετοχών, όπως η έννοια αυτή εκάστοτε ορίζεται στη νομοθεσία για τη συμπληρωματική εποπτεία των Ομίλων Ετερογενών Χρηματοοικονομικών Δραστηριοτήτων», και, στο τέλος του πρώτου εδαφίου του σημείου 4, τα εξής: «πιστωτικό ίδρυμα ή Μικτή Χρηματοοικονομική Εταιρία Συμμετοχών, όπως η έννοια αυτή εκάστοτε ορίζεται στη νομοθεσία για τη συμπληρωματική εποπτεία των Ομίλων Ετερογενών Χρηματοοικονομικών Δραστηριοτήτων».

Αθήνα, 27.3.2006

Οι εισηγητές
Μαριάνθη Καλυβιώτου
Ελένη Κανελλοπούλου
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο προϊστάμενος του Τμήματος Ευρωπαϊκών Μελετών
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Επ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών